กรมควบคุมโรค
กองโรคไม่ติดต่อ

แผนปฏิบัติการ
ด้านการป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อของประเทศไทย
(พ.ศ. 2566 - 2570)

- **กลุ่มโรคไม่ติดต่อ หรือ โรค NCDs (Non Communicable Diseases)** เป็นปัญหาสุขภาพอันดับหนึ่งของโลกและประเทศไทย ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งเศรษฐกิจและสังคม ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศว่า โรค NCDs 5 โรคหลักที่ก่อให้เกิดการเสียชีวิตและภาระโรค ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง โรคทางเดินหายใจเรื้อรัง และสุขภาพจิต โดยมี 5 ปัจจัยเสี่ยงหลักที่เป็นสาเหตุของโรค NCDs ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การมีกิจกรรมทางกายไม่เพียงพอ การบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม และภาวะมลพิษทางอากาศ
- ในปี พ.ศ. 2565 องค์การอนามัยโลก (WHO) รายงานว่า **ทั่วโลกเสียชีวิตจากโรค NCDs 41 ล้านคนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 74 ของการเสียชีวิตทั้งหมดของประชากรโลก** และพบว่า 17 ล้านคนเสียชีวิตจากโรคไม่ติดต่อก่อนอายุ 70 ปี หรือเรียกว่า “การเสียชีวิตก่อนวัยอันควร” และในจำนวนนี้ร้อยละ 86 เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำและรายได้ปานกลาง
- **ร้อยละ 81 ของคนไทยเสียชีวิตจากกลุ่มโรค NCDs** หรือเสียชีวิตกว่าปีละ 400,000 ราย หรือมากกว่า 1,000 รายต่อวัน ในจำนวนนี้ร้อยละ 80 สาเหตุจาก 4 โรคหลัก ได้แก่ โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน โรคทางเดินหายใจเรื้อรัง
- ภาวะน้ำตาลในเลือดสูง การสูบบุหรี่/ยาสูบ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภาวะความดันโลหิตสูง และภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วน เป็น 5 ปัจจัยเสี่ยงหลัก ที่ก่อให้เกิดภาวะโรคหรือการสูญเสียปีสุขภาวะของประชากรไทย
- ในปี พ.ศ. 2562 ประมาณภาระทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจากโรค NCDs **มูลค่าสูงถึง 1.6 ล้านล้านบาท** คิดเป็นร้อยละ 9.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)
- จุดเน้นสำคัญของการดำเนินงานโรค NCDs อยู่ที่ **ความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ** ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายและแผนงานสู่การปฏิบัติระหว่างหน่วยงานภาครัฐ การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็งและจริงจัง รวมทั้งการกำกับติดตามการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

เป้าหมายของการป้องกันควบคุมโรค NCDs ของประเทศไทย

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS: SDGs)

เป้าหมายย่อยที่ 3.4.1 “ลดการตายก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อลงหนึ่งในสาม” ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดโอกาสเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (30 - 69 ปี) ด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน หรือโรคระบบทางเดินหายใจเรื้อรัง ลดลงหนึ่งในสาม หรือเท่ากับร้อยละ 8.8 ภายใน พ.ศ. 2573 ระหว่าง พ.ศ. 2553 - 2563 โอกาสการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรฯ ในประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างช้า ๆ ซึ่งใน พ.ศ. 2563 ประชากรไทยมีโอกาสเสียชีวิตก่อนวัยอันควรฯ ร้อยละ 12.8 จากการคาดการณ์ พ.ศ. 2573 ประชากรไทยจะมีโอกาสเสียชีวิตก่อนวัยอันควรฯ เท่ากับร้อยละ 12.0 ซึ่งยังคงสูงกว่าเป้าหมายของประเทศที่กำหนดไว้

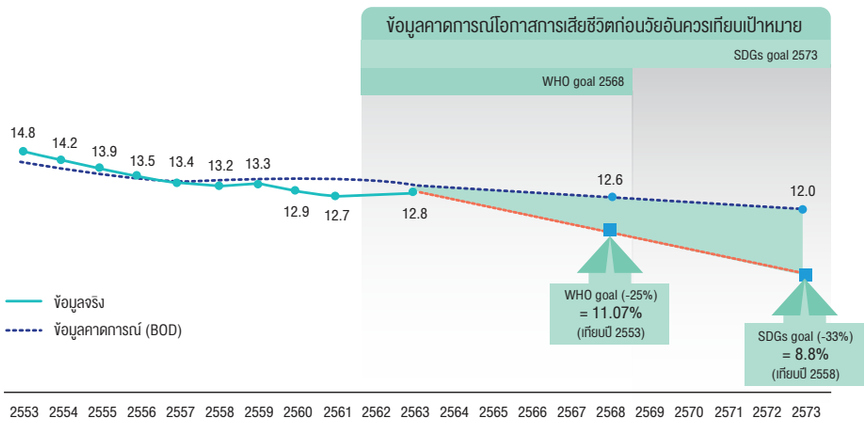

อ้างอิงจาก : http://bodthai.net/premature-death-4-ncds/ (Burden of Disease Thailand)

เป้าหมายติดตามการดำเนินการควบคุมป้องกันโรคไม่ติดต่อ 9 เป้าหมายระดับโลก (9 Global NCD Targets) องค์การอนามัยโลกได้กำหนดกรอบการติดตามความก้าวหน้าในการจัดการกลุ่มโรคไม่ติดต่อที่ต้องบรรลุร่วมกันภายใน พ.ศ. 2568

สถานการณ์ 9 เป้าหมายระดับโลกของประเทศไทย

สถานการณ์ของประเทศตาม 9 เป้าหมายโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2566)	ข้อมูลอ้างอิง	ข้อมูลล่าสุด	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	เป้าหมาย 2568
1. การเสียชีวิตก่อนวัยอันควร				
ความน่าจะเป็นของการเสียชีวิตที่อายุ 30 ปีถึง 70 ปี จาก 4 โรคหลัก NCDs ลดลง 25%	14.8% (2553)	12.7% (2561)	ลดลง 13.89%	11.07
2. การบริโภคสุราที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ				
2.1 ความชุกของผู้ดื่มหนักในประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา	11.1% (2554)	10.05% (2564)	ลดลง 9.46%	6.42
2.2 ปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อหัวประชากร ลดลง 25%	7.13 ลิตร (2554)	7.12 ลิตร (2564)	ลดลง 0.14%	
3. ความชุกของการมีกิจกรรมทางกายไม่เพียงพอ ลดลง 10%	18.50% (2551-2552)	30.9% (2562-2563)	เพิ่ม 67.9%	16.65
4. ค่าเฉลี่ยปริมาณการบริโภคเกลือและโซเดียมของประชาชนไทย ลดลง 30%	4,352 มก./วัน (2551-2552)	3,636 มก./วัน (2562-2563)	ลดลง 16.5%	3,046.0
5. ความชุกของการบริโภคยาสูบในประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ลดลง 30%	21.40% (2554)	17.4% (2564)	ลดลง 18.69%	14.98
6. ความชุกของภาวะความดันโลหิตสูง (Raised blood pressure) ในประชากรอายุ18 ปีขึ้นไป ลดลง 25%	22.6% (2551-2552)	27.0% (2562-2563)	เพิ่ม 19.5%	16.95
7.1 ความชุกของภาวะน้ำตาลในเลือดสูงโรคเบาหวาน (Diabetes mellitus) ในประชากรอายุ 18 ปีขึ้นไป ไม่เพิ่มขึ้น	7.3% (2551-2552)	10.1% (2562-2563)	เพิ่ม 37.9%	7.3
7.2 ความชุกของโรคอ้วน (Obesity) ในประชากรอายุ 18 ปีขึ้นไป ไม่เพิ่มขึ้น	36.2% (2551-2552)	43.7% (2562-2563)	เพิ่ม 20.7%	36.2
8. ประชาชนได้รับการยาและการให้คำปรึกษาในการป้องกันโรคหัวใจเฉียบพลัน 50%	2553	ผ่านเกณฑ์	ผ่านเกณฑ์	50%
9. การมียาและเทคโนโลยีที่เพียงพอและเหมาะสมในการดูแลผู้ป่วยโรค NCDs 80%	2553	ผ่านเกณฑ์	ผ่านเกณฑ์	50%

หมายเหตุ แนวโน้มเพิ่มขึ้น แนวโน้มลดลง บรรลุเป้าหมาย

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อของประเทศไทย (พ.ศ. 2566 - 2570)

วัตถุประสงค์เพื่อ เสนอแนวทางให้ทุกภาคส่วนนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การวางกรอบและทิศทาง การดำเนินงาน ติดตามและกำกับดูแลการดำเนินงาน ประเมินผลความสำเร็จของงาน โดยคำนึงถึงปัจจัยสนับสนุนการขับเคลื่อนงานอย่างสร้างสรรค์และเป็นระบบจากทุกภาคส่วนที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการป้องกันควบคุมโรค NCDs ทั้งในมิติเฝ้าระวัง สร้างเสริมสุขภาพ ป้องกัน ควบคุมโรค และยกระดับการมีสุขภาวะที่ดีของประชากรไทย

วิสัยทัศน์

"ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความร่วมมือของทุกภาคส่วน สนับสนุนให้ประชาชนสามารถจัดการสุขภาพตนเอง ให้พ้นจากโรค NCDs ที่ป้องกันได้อย่างยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. 2570"

ค่านิยมหลัก

"N-C-D-s"

- **N** Networking - เครือข่าย
- **C** Cooperation, Coordination, Collaboration - ความร่วมมือ ประสานงาน การทำงานร่วมกัน
- **D** Deployment, Development - การนำไปใช้ และการพัฒนา
- **S** Smart - ความชาญฉลาด

พันธกิจ

"สร้างความเข้มแข็งของประเทศไทยในการคุ้มครอง ป้องกัน ควบคุมโรค NCDs อย่างเป็นธรรม" ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ กฎหมาย มาตรการและดำเนินการ เพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองและการป้องกันควบคุมโรค NCDs
2. สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพให้ประชาชนสามารถจัดการสุขภาพด้วยตนเอง
3. สร้างระบบนิเวศ เพื่อป้องกันและควบคุมโรค NCDs
4. พัฒนานวัตกรรมระบบบริการสุขภาพเน้นการป้องกันโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ ที่บูรณาการกับการบริการรักษาให้มีประสิทธิภาพและยืดหยุ่น
5. พัฒนาระบบข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจให้กับทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

ยุทธศาสตร์

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อของประเทศไทย (พ.ศ. 2566 - 2570)

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อของประเทศไทย (พ.ศ. 2566 - 2570)

วิสัยทัศน์

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความร่วมมือของทุกภาคส่วน สนับสนุนให้ประชาชนสามารถจัดการสุขภาพตนเองให้พ้นจากโรค NCDs ที่ป้องกันได้อย่างยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. 2570

เป้าประสงค์

ทุกภาคส่วนมีการดำเนินงานอย่างเข้มแข็งในการคุ้มครอง ป้องกัน ควบคุมโรค NCDs อย่างเป็นธรรม เพื่อให้ประชาชนสามารถจัดการสุขภาพตนเองให้พ้นจากโรค NCDs ที่ป้องกันได้อย่างยั่งยืน ส่งผลให้ “การเสียชีวิตก่อนวัยอันควรของประชาชนจากโรค NCDs ลดลงร้อยละ 25 ภายในปี พ.ศ. 2570 (เทียบจากปี พ.ศ. 2553)”

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
1. การเสียชีวิตก่อนวัยอันควร อายุ 30 - 70 ปี จากโรค NCDs (โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคเบาหวาน โรคมะเร็ง โรคทางเดินหายใจเรื้อรัง) ลดลงร้อยละ 25	11.07
2. ความชุกความดันโลหิตสูงในประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ลดลงร้อยละ 25	16.95
3. ความชุกเบาหวานในประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ไม่เพิ่มขึ้น	7.3
4. ความชุกโรคอ้วนในประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ไม่เพิ่มขึ้น	36.2

หมายเหตุ : 1) ตัวชี้วัด 1-4 เป้าหมายเทียบกับปีอ้างอิง (พ.ศ. 2552 หรือ 2553) ให้สอดคล้องกับเป้าหมายลดโรคไม่ติดต่อระดับโลก
2) ตัวชี้วัดตาม 9 เป้าหมายโลก สุขภาพจิตและมลพิษอากาศยังคงมีการติดตามภายใต้แผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

	ยุทธศาสตร์ที่ 1 Smart NCD Network	ยุทธศาสตร์ที่ 2 NCD Healthy Literacy	ยุทธศาสตร์ที่ 3 NCD Ecosystem
เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์	เพื่อให้ภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันออกแบบระบบการทำงานและใช้เทคโนโลยี/ นวัตกรรมที่ทันสมัย	เพื่อให้ประชาชนมีความรอบรู้ ความตระหนักรู้ รู้เท่าทัน และค่านิยมในการป้องกันควบคุม NCDs ของคนในชาติ	เพื่อให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานในระบบนิเวศ NCDs ของประเทศไทยได้รับการปฏิรูปเพื่อเอื้อต่อการจัดการ NCDs และการดำเนินงานจัดการ NCDs
กลยุทธ์	ส่งเสริมและสนับสนุนความสามารถในการวิจัยและพัฒนาการจัดการโรค NCDs	Health Literacy in all health policies ความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชนในทุกนโยบายสุขภาพ	พัฒนา ต่อยอด และจัดรูปแบบโครงสร้างพื้นฐานรองรับงาน NCDs ทั่วประเทศ
	พัฒนาระบบบริหารจัดการโรค NCDs ให้มีสมรรถนะเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเพิ่มทรัพยากร และการลงทุนด้านโรค NCDs	พัฒนาระบบบริหารจัดการโรค NCDs ให้มีสมรรถนะเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเพิ่มทรัพยากร และการลงทุนด้านโรค NCDs	พัฒนาระบบบริหารจัดการโรค NCDs ให้มีสมรรถนะเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเพิ่มทรัพยากร และการลงทุนด้านโรค NCDs
	เฝ้าระวังปัจจัยเสี่ยง แนวโน้มของโรค NCDs การรายงานข้อมูลสถานการณ์และการจัดการความเสี่ยง	ส่งเสริมการใช้ข้อมูลสารสนเทศ การเผยแพร่บน Platform ต่าง ๆ	ส่งเสริมการใช้ข้อมูลสารสนเทศ การเผยแพร่บน Platform ต่าง ๆ
	ผลักดันนโยบายลดโรค NCDs ในยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ และแผนระดับชาติ ถ่ายทอดเชื่อมกับแผนปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมาตรการด้านการเงินการคลัง	ยกระดับความตระหนัก ความเข้าใจ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และความร่วมมือในการดำเนินการจัดการโรค NCDs ของประชาชนและฝ่ายการเมือง	
	ยกระดับความเข้มแข็งของความร่วมมือสนับสนุนผลักดันความสำคัญของเป้าหมายโรค NCDs ระดับนานาชาติ	พัฒนาระบบการจัดการ โรค NCDs ให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง	
	ใช้กลไกทางภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจร่วมดำเนินการตามแผนระดับต่าง ๆ	ใช้กลไกทางภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจร่วมดำเนินการตามแผนระดับต่าง ๆ	
	ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการแพทย์และสาธารณสุข	ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการแพทย์และสาธารณสุข	

ติดตามข่าวสารได้ที่
https://ddc.moph.go.th/dncd/
http://ncdstrategy.ddc.moph.go.th/